

چکیده

بخش بهداشت امروزه در بسیاری از کشورها از جمله کشور عزیزمان ایران با تنگناهای شدید منابع روبروست، از اینرو مدیران بخش بهداشت باید باتوجه به محدودیت منابع مورد نیاز این بخش، ضرورت عقلی در مفهوم اقتصادی حکم میکنند که استفاده مطلوب از امکانات و حداکثر بهره‌وری از آن به عنوان یک جزء لاینفک مدیریت سیستم بهداشت و درمان درآید، برای اجرای این مهم مدیران برنامه‌های فوق باید از ابزارهایی چون تحلیل هزینه، تحلیل هزینه اثربخشی و تحلیل هزینه فایده به عنوان بهترین وسیله برای رسیدن به این هدفها استفاده کنند و گردش منابع را در اختیار خود گیرند و شناخت کامل این موضوعات در سطح خدمات بهداشتی درمانی گامی مهم به سوی تأمین، عادلانه تر خدمات مذکور میباشد.

پژوهش حاضر به منظور، مقایسه متوسط هزینه تمام شده خدمات بهداشتی درمانی به تفکیک نوع خدمت و واحد ارایه دهنده خدمت و مقایسه آنها در سطوح مختلف (شهرستانی و استانی) در استان کهگیلویه و بویراحمد سال ۱۳۷۵ انجام گرفته است. جامعه پژوهش، سیستم شبکه بهداشت و درمان استان کهگیلویه و بویراحمد میباشد. این سیستم دارای ۳ مرکز بهداشت شهرستان، ۱۵ مرکز بهداشتی درمانی شهری، ۴۱ مرکز بهداشتی درمانی روستایی و ۲۶۸ واحد خانه بهداشت فعال میباشد. به منظور هرچه پربارتر کردن نتایج این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی سیستماتیک استفاده گردید و در این نمونه پژوهش ۳ مرکز بهداشت شهرستان، ۲۵ واحد مرکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی و ۱۲۳ واحد خانه بهداشت مورد مطالعه قرار گرفتند.

نتایج حاصله از این پژوهش را میتوان در چهار بخش کلی تحت عناوین زیر خلاصه نمود.

الف: یافته‌های مربوط به هزینه خدمات ارایه شده توسط مراکز بهداشتی درمانی و خانه‌های بهداشت.

ب: یافته‌های مربوط به هزینه سرانه بهداشتی.

ج: یافته‌های مربوط به هزینه واحدهای بهداشتی درمانی ارایه دهنده خدمات.

د: یافته‌های مربوط به نقش فاصله در هزینه خدمات بهداشتی درمانی و هزینه سطوح ارایه دهنده آن خدمات.

جمع‌بندی نتایج حاصله از بخش الف بیانگر آن است که: در بین خدمات ارایه شده توسط خانه‌های

بهداشت خدمت «جلب مشارکت عمومی» با هزینه ۴۹۲۷۲ ریال گرانترین و خدمت «ارایه کمکهای اولیه» با هزینه ۷۵۹ ریال ارزانترین خدمت بوده است. در بین خدمات ارایه شده توسط مراکز بهداشتی درمانی روستایی خدمت «جرمگیری دندان» با هزینه ۱۰۵۸۷۴ ریال گرانترین و خدمت «دارو» با هزینه ۴۵۰۵ ریال ارزانترین خدمت بوده است. در بین خدمات ارایه شده توسط مراکز بهداشتی درمانی شهری خدمت «جرمگیری دندان» با هزینه ۱۹۶۲۸۰ ریال گرانترین و «تنظیم خانواده» با هزینه ۶۵۴ ریال ارزانترین خدمت بوده است.

داده‌های قسمت ب نشان می‌دهد که: **الف:** بالاترین هزینه سرانه شهری در سطح مراکز بهداشتی و

درمانی مربوط به مرکز بهداشتی درمانی سوق (۵۶۳۶۸ ریال) از شهرستان کهگیلویه و کمترین هزینه سرانه در همان سطح مربوط به مرکز بهداشتی درمانی شهید دستغیب (۸۱۱۳ ریال) از شهرستان بویراحمد می باشد و بقیه مراکز در حد واسط می باشند.

ب: بالاترین هزینه سرانه بهداشتی شهری در سطح شهرستانی مربوط به شهرستان کهگیلویه (۲۱۰۴۰ ریال) و کمترین هزینه سرانه بهداشتی شهری مربوط به شهرستان بویراحمد (۱۵۳۰۰ ریال) می باشد.

ج: بالاترین هزینه سرانه روستایی در سطح مراکز بهداشتی درمانی روستایی مربوط به مرکز بهداشتی درمانی کفشکنان (۷۴۹۹۴ ریال) از شهرستان کهگیلویه و کمترین هزینه سرانه مربوط به مرکز بهداشتی درمانی روستایی پاتاوه (۲۴۱۴۹ ریال) از شهرستان بویراحمد می باشد.

د: بالاترین هزینه سرانه بهداشتی روستایی در سطح شهرستانی مربوط به شهرستان کهگیلویه (۴۳۶۲۵ ریال) و کمترین هزینه سرانه مربوط به شهرستان بویراحمد (۳۷۶۲۳ ریال) می باشد.

نتایج حاصل از بخش سه بیانگر مطالب زیر می باشد:

الف: بالاترین هزینه واحدهای بهداشتی درمانی در سطح شهرستان: مربوط به شهرستان کهگیلویه (۱۱۸۶۴۲۵۰۰۰ ریال) و کمترین آن مربوط به مرکز بهداشت شهرستان بویراحمد (۱۰۳۹۷۵۰۰۰۰ ریال) می باشد.

ب: در سطح مراکز بهداشتی درمانی شهری: بالاترین هزینه یک مرکز بهداشتی درمانی شهری مربوط به شهرستان کهگیلویه (۲۸۷۲۴۵۰۰۰ ریال) و کمترین هزینه مربوط به شهرستان بویراحمد (۲۰۰۹۲۰۰۰۰ ریال) است.

ج: در سطح مراکز بهداشتی درمانی روستایی: بالاترین هزینه یک مرکز بهداشتی درمانی روستایی مربوط به شهرستان کهگیلویه (۱۵۵۵۴۰۰۰ ریال) و کمترین هزینه مربوط به شهرستان بویراحمد (۱۳۶۸۶۰۰۰ ریال) است.

د: در سطح خانه‌های بهداشت: بالاترین هزینه یک خانه بهداشت مربوط به شهرستان بویراحمد (۲۸۱۱۹۰۰۰ ریال) و کمترین آن مربوط به شهرستان گچساران (۲۴۲۷۶۰۰۰ ریال) می باشد.

ه: در میان مراکز بهداشتی درمانی روستایی مورد مطالعه: مرکز بهداشتی درمانی قلعه دختر با هزینه (۴۸۸۴۶۷۳۰۹ ریال) از شهرستان کهگیلویه بیشترین هزینه و مرکز بهداشتی درمانی روستایی باباکلان از شهرستان گچساران با هزینه (۱۳۹۰۵۲۹۴۶ ریال) کمترین هزینه را داشته است.

و: در میان مراکز بهداشتی درمانی شهری مورد مطالعه، مرکز بهداشتی درمانی شهری شماره ۲ شهرستان گچساران، با هزینه ۳۷۷۱۲۸۷۹۰ ریال بیشترین هزینه و مرکز بهداشتی درمانی شهری شماره چهار از همان شهرستان با هزینه (۱۳۰۵۴۸۵۶۷ ریال) کمترین هزینه را داشته است.

بالاخره نتایج حاصله از داده‌های بخش چهار بیانگر این مطلب است که فاصله از مرکز شهرستان به تنهایی نمی تواند نقشی در هزینه واحدهای بهداشتی درمانی و هزینه خدمات ارائه شده توسط آن واحدها داشته باشد و باید در کنار این مسئله، مسائل دیگر مورد تحقیق و بررسی قرار گیرد.